

Μονομ. Πρωτοδ. Αθηνών 2264/1996

Δικαστής: Ιωάννης Μαρούδης, Πρωτοδίκης.

Δικηγόροι: Μαρία Καρανάκη, Ιωάννης Φραγκούλης.

Με τις από 16.10.1995 προτάσεις του και προφορικά στο ακροατήριο, για καταχώρηση στα πρακτικά, ο εναγόμενος προέβαλε τον ισχυρισμό της έλλειψης ενεργητικής νομιμοποίησης του ενάγοντος προς άσκηση της κρινόμενης αγωγής, διότι, κατά τον εναγόμενο, η ένδικη φωτογράφιση είναι έργο σύνθετο, που τα επί μέρους τμήματά του δεν είναι δεκτικά χωριστής εκμετάλλευσης. Ειδικότερα για το αποτέλεσμα της ένδικης φωτογραφίας συν εργάσθηκαν, εκτός από τον ενάγοντα φωτογράφο ο σκηνοθέτης της φωτογράφισης Κ.Τ., ο μακιγιέρ του σώματος του μοντέλου καθώς και το γυμνό μοντέλο που απεικονίζεται στη φωτογράφιση. Επειδή το έργο δεν μπορεί να κατατμηθεί σε τμήματα, δεκτικά χωριστής εκμετάλλευσης, πρόκειται για αδιαίρετο δικαίωμα επ' αυτού, το οποίο έπρεπε να ασκήσουν από κοινού όλοι οι συνδικαιούχοι πνευματικοί δημιουργοί και όχι μόνον ο ενάγων. Η έννοια του σύνθετου έργου περιέχεται στο άρθρο 7 § 3 του ν. 2121/1993. Σύνθετο έργο είναι το έργο που απαρτίζεται από τμήματα που έχουν δημιουργηθεί χωριστά. Στην πραγματικότητα το σύνθετο έργο πραγματοποιείται με την ένωση περισσοτέρων έργων (βλ. Διονυσίας Καλλινίκου, τα θεμελιώδη ζητήματα του νόμου 2121/1993 για την πνευματική ιδιοκτησία και τα συγγενικά δικαιώματα, Αθήνα 1994, σελ. 44, Γεωργίου Α. Κουμάντου, πνευματική ιδιοκτησία, πέμπτη έκδοση, 1991, σελ. 153). Επομένως, όπως ορθά επισημαίνει ο ενάγων στην από 30.10.1995 προσθήτη - αντίκρουση που επισυνάπτει στις προτάσεις του, η ένδικη φωτογράφιση δεν αποτελεί σύνθετο έργο κατά την προεκτεθείσα έννοια, διότι τα επί μέρους τμήματά της, (μακιγιάζ, ποζάρισμα του μοντέλου) δεν μπορούν να λειτουργήσουν αυθύπαρκτα ως έργα. Ερωτάται όμως μήπως η ένδικη φωτογράφιση εμπίπτει στην έννοια του συλλογικού έργου κατ' άρθρο 7 § 2 ν. 2121/1993. Συλλογικό έργο είναι αυτό που έχει δημιουργηθεί με τις αυτοτελείς συμβολές περισσότερων δημιουργών κάτω από την πνευματική διεύθυνση και τον συντονισμό ενός φυσικού προσώπου.

Συλλογικά έργα είναι τα οπτικοακουστικά έργα, σύμφωνα με το άρθρο 9 του Ν.2121/1993, οι εγκυκλοπαίδειες και οι εφημερίδες ήτα περιοδικά (βλ. Καλλινίκου Ο.Π., σελ. 43, 45-47, Γ. Κουμάντου, Ο.Π., σε 188-189). Σύμφωνα με τα προεκτεθέντα, η ένδικη διαφημιστική φωτογράφιση θα μπορούσε να είναι συλλογικό έργο με πνευματικό δημιουργό τον Κ.Τ.. που κατά τους ισχυρισμούς του εναγόμενου ήταν ο σκηνοθέτης της φωτογράφισης, η υπαγωγή αυτή όμως, κατά την κρίση του Δικαστηρίου, δεν είναι δυνατή για τον ίδιο λόγο που απορρίφθηκε η εκδοχή του σύνθετου έργου, δηλ. λόγω της ανυπαρξίας της αυτοτέλειας των συμβολών περισσότερων "δημιουργών". Απομένει, τέλος, να εξετασθεί, μήπως πρόκειται για έργο συνεργασίας, κατ' άρθρο 7 § 1 Ν. 2121/1993. Έργο συνεργασίας θεωρείται αυτό που έχει δημιουργηθεί με την άμεση σύμπραξη δύο ή περισσότερων δημιουργών, οι οποίοι είναι αρχικοί συνδικαιούχοι του περιουσιακού και του ηθικού δικαιώματος επί του έργου. Ως συνεργασία με την έννοια της διάταξης αυτής νοείται η κοινή προσπάθεια δύο ή περισσότερων προσώπων για τη δημιουργία ενός ενιαίου έργου, Π.χ. μουσικοδραματικά έργα όπως η όπερα, επιστημονικά έργα που γράφονται από δύο ή τρεις συγγραφείς (βλ. Καλλινίκου, Ο.Π., σελ. 42-43, Γ. Κουμάντου ο.π., σελ. 186-188). Κατά την κρίση του Δικαστηρίου, εάν ο ισχυρισμός του εναγόμενου ότι η οργάνωση, η εκτέλεση και γενικά όλο το "στησιμο" της επίδικης φωτογράφισης έγιναν από τον Κ.Τ. (και επομένως η συμβολή του ενάγοντος άρχιζε και εξηντλείτο στη λήψη της φωτογραφίας), αποδειχθεί αληθής,

τότε πρόκειται πράγματι για έργο συνεργασίας μεταξύ του Κ. Τ. ως σκηνοθέτη και του ενάγοντος ως φωτογράφου, καθόσον αφενός μεν η προστασία της φωτογραφίας ως έργου κατά το άρθρο 2 § 1 του ν. 2121/1993 δεν περιορίζεται μόνο στα φωτογραφικά έργα αλλά καλύπτει οποιαδήποτε φωτογραφία, ακόμη και την απλή, εφόσον εμφανίζει πρωτοτυπία (β. Καλλινίκου, ο.π. σελ. 24-25), αφετέρου δε το μοντέλο και ο μακιγιέρ του, που συνέπραξαν στην επίδικη φωτογράφιση, δεν απέκτησαν, κατά την κρίση του Δικαστηρίου, την ιδιότητα του δημιουργού, αλλά απλώς ως βοηθοί εξετέλεσαν εντολές του ή των δημιουργών, δηλ. του ενάγοντος ή/και του Κ.Τ. (βλ. Κουμάντο, Ο.π. σελ. 186-187, Fromm-Nordemann Urheberrecht, 6η έκδοση. 1986, παρατήρηση 2c υπό το άρθρο 8 του γερμανικού νόμου περί πνευματικής ιδιοκτησίας και συγγενικών δικαιωμάτων της 9.9.1965).

Επειδή ο ενάγων όμως διεκδικεί για τον εαυτό του και τη σκηνοθεσία ("στήσιμο") της φωτογράφισης και ισχυρίζεται, επομένως, ότι αυτός είναι ο αποκλειστικός δημιουργός του έργου, η ουσιαστική βασιμότητα των αντιθέτων ισχυρισμών θα κριθεί, κατ' ανάγκην, μαζί με την ουσία της όλης υπόθεσης.

Απεδείχθησαν, κατά την κρίση του Δικαστηρίου, τα ακόλουθα πραγματικά περιστατικά:

Τον Σεπτέμβριο του 1994, στο "....." φωτογράφισης στο Βύρωνα Αθηνών του φωτογράφου Π.Μ., ο οποίος είναι συνεργάτης του ενάγοντος, συναντήθηκε ο τελευταίος με τον Κ.Τ. Ο Κ.Τ. του είπε ότι ενεργεί για λογαριασμό του εναγόμενου Ι.Π., ο οποίος είναι έμπορος υποδημάτων οίκων του εξωτερικού και θέλει να κάνει δύο διαφημιστικές φωτογραφήσεις για τα υποδήματα που εμπορεύεται, μία με θέμα γυμνό μοντέλο για να καταχωρηθεί στο περιοδικό του μηνός Οκτωβρίου 1994 και μία δεύτερη με θέμα τη φωτογράφιση των υποδημάτων και μοντέλων που θα κατεχωρείτο στο πρώτο τεύχος του περιοδικού ".....". Όπως καταθέτουν ο αυτήκοος μάρτυρας της συζητήσεως και κάτοχος του "....." Π.Μ. στην υπ' αριθμόν 510/24.10.1995 ένορκη βεβαίωση που έδωσε στη συμβολαιογράφο Αθηνών Φ.Π. και ο μάρτυρας του ενάγοντος στο ακροατήριο Π.Κ., ο οποίος δεν ήταν μεν παρών στην προφορική συμφωνία μεταξύ ενάγοντος και Κ.Τ. συμμετείχε όμως στη φωτογράφιση ως κομμωτής και μακιγιέρ του γυναικείου μοντέλου, ρητά συμφωνήθηκε ότι η εξωτερική, διαφημιστική φωτογράφιση του γυμνού γυναικείου μοντέλου θα γινόταν για να καταχωρηθεί αποκλειστικά στο τεύχος υπ' αριθμόν 90, του μηνός Οκτωβρίου 1994, του περιοδικού "....". Το περιεχόμενο αυτό της συμφωνίας επιβεβαιώνει εμμέσως κατά την κρίση του Δικαστηρίου και ο ίδιος ο Κ.Τ., ο οποίος, καταθέτων ως μάρτυς του εναγόμενου, λέγει ότι: "πρώτη φορά που συναντήθηκα με τον Β. ήταν στην Καισαριανή εκεί ήταν δύο παιδιά που έκαναν φωτογράφιση δεν γνωρίζω ποιοί ήταν".

Η αμοιβή που συμφωνήθηκε να καταβάλλει στον ενάγοντα ο εναγόμενος ήταν 125.000 δρχ. πλέον ΦΠΑ για κάθε μία φωτογράφιση. Η επίδικη, διαφημιστική φωτογράφιση έγινε στα Σπάτα Αττικής στις αρχές Σεπτεμβρίου 1994. Απεικονίζεται ένα γυμνό, γυναικείο μοντέλο, με την πλάτη γυρισμένη στο φακό, φορώντας μόνο δερμάτινες μπότες κρατώντας με το αριστερό χέρι στον ώμο μία τσάντα που γράφει τις λέξεις ".....", ενώ με το δεξί χέρι κάνει "ώτοστοπ" σε μία μοτοσικλέτα που διακρίνεται σε δεύτερο πλάνο, στο βάθος ενός χωμάτινου δρόμου, στην μέση του οποίου στέκεται το μοντέλο. Η όλη οργάνωση και εκτέλεση της φωτογράφισης έγινε από τον ενάγοντα, επαγγελματία φωτογράφο. Αυτός επέλεξε τον χώρο (Σπάτα), βρήκε τη μοτοσικλέτα τύπου "....." που απεικονίζεται στη φωτογραφία, έφερε τον μακιγιέρ Ε.Κ. και κατηύθηνε το μοντέλο, για το πώς θα στηθεί μπροστά στη

φωτογραφική μηχανή. Αυτό καταθέτουν αμφότεροι οι προαναφερθέντες, Π.Μ. και Π.Κ. Ο τελευταίος αυτός όπως και ο ίδιος ο Κ.Τ. καταθέτουν ακόμη ότι η ιδέα της φωτογράφισης ανήκει στον Κ.Τ. αλλά κατά πάγια αρχή του δικαίου της πνευματικής ιδιοκτησίας, αντικείμενο της προστασίας είναι η μορφή και όχι η ιδέα που περιέχεται σε ένα πνευματικό δημιούργημα (βλ. Καλλινίκου ο.π. σελ. 21).

Επομένως ο ισχυρισμός του εναγόμενου περί ελλείψεως ενεργητικής νομιμοποίησης του ενάγοντος, καθόσον στην φωτογράφιση συνέπραξε ως δημιουργός - με αποτέλεσμα, αν ο ισχυρισμός απεδεικνύετο ως βάσιμος να προέκυπτε έργο συνεργασίας, κατά τα προεκτεθέντα - και ο Κ.Τ., πρέπει να απορριφθεί ως ουσιαστικά αβάσιμος.

Η δεύτερη διαφημιστική φωτογράφιση έγινε από τον ενάγοντα στο Πέραμα Αττικής. Τα φιλμ που τράβηξε τα παρέδωσε στον εναγόμενο και αυτός του κατέβαλε τη συμφωνηθείσα αμοιβή των 250.000 δρχ. πλέον ΦΠΑ, όπως αποδεικνύεται από το προσκομιζόμενο, σε επικυρωμένο φωτοαντίγραφο, υπ` αριθμόν 67/16.9.1994 τιμολόγιο παροχής υπηρεσιών που εξέδωσε ο ενάγων, στο οποίο αναγράφονται τα στοιχεία του λήπτη των υπηρεσιών (εναγόμενου), το σύνολο της αμοιβής και ο αναλογών ΦΠΑ 18% εκ δρχ. 45.000, καθώς και το τελικό ποσό που πληρώθηκε εκ δρχ. 250.000 + 45.000 = 295.000 δρχ.

Το καλύτερο από τα σλάϊτς που παραδόθηκαν στον εναγόμενο δημοσιεύθηκε σαν ολοσέλιδη διαφημιστική καταχώρηση στο τεύχος υπ` αριθμόν 90, του μηνός Οκτωβρίου 1994, του περιοδικού "....", κατά παράβαση όμως της συμφωνίας των διαδίκων περί αποκλειστικής καταχώρησης στο ανωτέρω τεύχος, δηλαδή παράνομα και υπαίτια, ο εναγόμενος δημοσίευσε τη φωτογραφία με θέμα: "γυμνό μοντέλο", σε ολοσέλιδη, διαφημιστική καταχώρηση κάθε φορά και στο τεύχος υπ` αριθμόν 24 του μηνιαίου περιοδικού καθώς και στα τεύχη υπ` αριθμόν 940 και 941 του εβδομαδιαίου περιοδικού Με τον τρόπο αυτό ο εναγόμενος προσέβαλε το δικαίωμα πνευματικής ιδιοκτησίας του ενάγοντος επί της συγκεκριμένης φωτογραφίας παράνομα και υπαίτια, καθόσον ο ενάγων δεν συναίνεσε στην τέλεση των πράξεων αυτών (βλ. και μελέτες των Μ.Θ. Μαρίνου, η προσβολή του δικαιώματος πνευματικής ιδιοκτησίας και των συγγενικών δικαιωμάτων εις ΕΛΔ 35,1441 επ. και Δημήτρη Σκούρτη, κυρώσεις για την προσβολή του δικαιώματος πνευματικής ιδιοκτησίας ή του συγγενικού δικαιώματος εις ΕΛΔ 35. 981 επ.). Κατά συνέπειαν η κρινόμενη αγωγή πρέπει να γίνει δεκτή και ως ουσιαστικά βάσιμη και να επιβληθούν σε βάρος του εναγόμενου οι αιτούμενες κυρώσεις του άρθρου 65 ν.2121/1993. Ειδικότερα πρέπει να υποχρεωθεί ο εναγόμενος 1) Να καταβάλει ως αποζημίωση στον ενάγοντα το διπλάσιο της συμφωνηθείσης, ως ανωτέρω, αμοιβής (125.000 δρχ.) για κάθε μία από τις τρεις παράνομες δημοσιεύσεις ήτοι: $125.000 \times 2 \times 3 = 750.000$ δρχ.

2) Να καταβάλλει στον ενάγοντα ως ικανοποίηση της ηθικής βλάβης που αυτός υπέστη από την σε βάρος του αδικοπραξία, το αιτούμενο ποσό των 200.000 δρχ., το οποίο το Δικαστήριο, σταθμίζοντας τις συνθήκες τέλεσης της αδικοπραξίας, κρίνει εύλογο, σύμφωνα με το άρθρο 932 ΑΚ. Αμφότερα τα προαναφερόμενα ποσά πρέπει να επιδικασθούν με τον νόμιμο τόκο από την επομένη της επιδόσεως της αγωγής μέχρι εξοφλήσεως.

3) Να αναγνωρίσει το δικαίωμα του ενάγοντος ως πνευματικού δημιουργού της παραπάνω διαφημιστικής φωτογράφισης γυμνού μοντέλου και

4) Να παραλείπει στο μέλλον οποιαδήποτε προσβολή της πνευματικής του ιδιοκτησίας επί της φωτογράφισης αυτής, για κάθε παράβαση δε να απειληθεί σε βάρος του εναγόμενου χρηματική ποινή τριακοσίων χιλιάδων (300.000) δρχ. και προσωπική κράτηση ενός (1) μηνός. Το αίτημα περί κηρύξεως της αποφάσεως προσωρινά εκτελεστής, όσον αφορά την καταψηφιστική διάταξη, πρέπει να γίνει δεκτό, διότι πρόκειται για αποζημίωση από άδικη πράξη (άρθρο 908 § 1 εδ. 2 δ' ΚΠολΔ).